

Bedehuset I Valvær

v/Odd Bikset

(Artikkel i Meløy Historielags Årbok nr. 9/1993)

Driftige fiskere fra Meløy og Rødøy har sikkert i århundrer driftet fra fiskeværet VALVÆR i Rødøy kommune, tross fiskeværets dårlige havneforhold og mangelen på fastboende. Havneforholdene ble bra da moloen ble bygd ca. 1895.

Valvær er i dag ikke benyttet som utrorsvær, moderniseringen av fiskeflåten har ført med seg at både skreifisket og seifisket kan drives fra fastlandet.

Det bor ingen i Valvær i dag, men fremdeles står der et stort bedehus. Enda ut gjennom 1930-årene hadde både Den Norske Kirke og Frikirken faste besøk der over flere dager - under skreifisket især. Hvordan dette bedehuset ble reist og drevet, gir et imponerende og vakkert bilde av de menn fra Rødøy og Meløy som rodde der, og da bedehuset nå er over hundre år gammelt, er bedehusets historie en ytterst verdifull beretning om folk og forhold på den tiden.

Jeg synes derfor at denne beretning må omfatte mest mulig av de problemer som knyttet seg til byggingen av bedehuset, vedlikehold og anvendelse.

Den 23. mars 1880 samlet fiskere seg til møte fordi der forelå et sterkt ønske om å få reist et bedehus i Valvær, et sted man kunne samles for å oppbygges " - ved Guds ords betraktning ...".

På dette møtet ble det valgt et styre på 4 mann som skulle sørge for å få huset reist på beste måte.

Dette styret besto av:

Mikal Baruksen	, Tjong
Johan Kröger	, Segelfore
Jakob Andreassen	, Saura
Andreas Olsen	, Meløy

Og disse fire skuffet ikke fiskernes tillit, for allerede samme året var huset under tak!

Den 1. januar 1881 holdt styret møte i allmuelokalet på Meløy for alle som var interessert i bedehussaken.

På dette møtet ble følgende statutter vedtatt:

1. Huset eies av dem som driver fiske fra Valvær og Myken (- men dersom de forsømmer vedlikeholdet, da overgår det til den Nordlandske Indremisjon som dens eiendom, dog må det aldri benyttes i andre øyemed enn det herved bestemte).
2. Huset skal brukes utelukkende ved sammenkomster om Guds ords forkynnelse (ved bibel- og postillesning, oppbyggelse ved samtaler og preken, opplesning av kristelige skrifter og katekisasjoner), alt etter REN evangelisk Luthersk bekjennelse, og om mulig til aftenskole på samme bekjennelses grunn. Ingen av annen kirkelære kan således tilstedes å holde noen slags foredrag eller lesning i huset. Heller ikke må styret tillate noen dem ukjent mann det, uten at denne kan framvise pålitelige attester for sitt kristelige standpunkt i overensstemmelse med ovenstående.

3. Husets styre skal bestå av 6 mann, som velges av Valvær-Myken's fiskere. Dessuten er sognepresten i Rødøy-Meløy sjuende og varig medlem, dersom han er villig. Styret fungerer i 4 år, slik at 3 av styrets medlemmer utgår annet hvert år. Hvem som skal uttræ første gang, avgjøres ved loddtrekning. De uttrede kan gjenvelges, dersom de er villige. Styret velger innen styret en ordfører og en kasserer.

4. Det påligger styret å føre tilsyn med huset og med de midler som kommer inn, - å besørge vedlikeholdet, og å foranstalte forsamlingen betjent med Guds ord, og påse at huset ikke benyttes uten i overensstemmelse med hva foran er bestemt. Styret holder møte så ofte en finner det påkrevet, etter formannens tilsigelse. Regnskap skal avlegges av kassereren i styremøte 1 - én - gang hver vinter. Minst 4 stemmer avgjør beslutninger.

5. Uvesentlige forandringer av ovennevnte statutter kan skje, og da ved at minst 4 - fire - av styret er enige om det.

Mikal Baruksen

Jakob Andreassen

S. Dahl A. Olsen

Den 4. februar 1881 ble styret supplert av forsamlingen med følgende menn:

Hans Olsen , Snyen
Peter Hansen , Sleipnes

Samme dag ble bedehuset innviet ved tale av sogneprest S. Dahl:

« - Herren velsigne samlingene til Kristi legemes oppbyggelse, til rettferdighets frukt i den Hellige Aand - Amen .. »

Det ble også samme dag gjort vedtak om at det i bedehuset skulle brukes Hauges salmebok, som da var i bruk i Meløy menighet. Videre ble det bestemt at det i huset skulle foregå lesning eller oppbyggelse hver landliggedag. Det ble på innvielsesmøtet oppfordret til å yte bidrag til bedehuset.

Ved branntakst den 11. februar 1881 ble bygningen beskrevet slik:

«Bedehusbygningen - stående på grunnmur i SV og NO, nyoppført av planker med 8 strekkstøtter på langveggene, som ennå ikke er bordkledd, tekket med bord, never og torv,

*15,00 m. langt
8,20 m. bredt
2,50 m. høyt til raften*

og inneholder følgende rom:

- 1. Samlingssalen med hovedinngangsdør i nordøstlige røstvegg. Den har 6 fag vinduer, 40 faste benker og 1 talerstol, samt dør til forgangen husets sørende.*
- 2. Forgangen, som har dør til marken, 1 fag vindu, samt dør til.*
- 3. Beboelsesværelse, som er adskilt fra forgangen ved panelvegg. Dette rom har 2 fag vinduer, kakkelovn med brandmur og malmrør opp gjennom taket. I dette rom er innlagt loft. De to sistnevnte rom er skilt fra salen ved plankevegg.»*

Bygningen (uten ovn) taksertes enstemmig til 2.200 kroner, ovn med rør særskilt til 50 kroner - totalt 2.250 kroner. Dette var mange penger den gang, og sogneprest Dahl sendte derfor på vegne av styret en søknad til Stortinget om bidrag til Valvær-Myken bedehus. Denne søknad har så stor historisk verdi, at vi finner å gjengi søknaden stort sett med hele sitt innhold.

Som grunnlag for søknaden, skriver S. Dahl:

«Ved disse fiskevær samles aarligen i tiden fra begynnelsen av januar til april maaned ca. 600 skreifiskere fra Rødøy, Meløy og andre prestegjeld i Nordland, foruten fartøybesetninger søndenfra. Et forsamlingshus til Guds ords forkynnelse og betraktning har derute lenge vært savnet og følt nødvendig, inntil værenes fiskere i forrige aar begynte bygning av et bedehus ved frivillige sammenskudd og ved lån. Huset er nu ferdig, og har ca. 300 sitteplasser. Huset mangler endnu vesentlige betingelser for å kunne bestaa på et saa ualmindelig værhaardt fiskevær.

I fullverdig stand vil det faa en restgjeld på 1.200 kroner. Denne gjeld forutsees nu ikke å kunne dekkes uten at husets fullførelse stanses, eller at vedlikeholdet forsømmes, og en må frykte at det snart vil legges øde dersom en ikke erholder noen hjelp utenfra.

Man andrager derfor herved ærbødigst om en velvillig hjelp fra Statens side - en gang for alle - paa 1.200 kroner, hvorved husets bestaaende vil være betrygget.»

Søknaden ble, etter biskopens råd, sendt gjennom Tromsø Stiftsdireksjon, med anmodning om å ta søknaden opp til behandling i Nordlandske Kirke- og Skolefonds budsjett for neste år, og anbefale saken « - til den hjelp som almuen ikke forutsees å kunne yte.»

Men ennå før søknaden ble sendt, la styret planer om hvorledes de skulle klare dette på egen hånd. Huset var altså ferdig til bruk, og i oktober samme år skrev sogneprest S. Dahl til Nordlandske Amts Indremission, og ba om at betjeningen av bedehuset ble lagt Indremisjonens styre på hjertet.

Under skreifisket vinteren 1881 hadde sognepresten bibellesninger her ute i 2 uker, forøvrig stod huset stort sett ubenyttet. Han beklaget forøvrig at han for ettertiden ikke ville ha muligheter til å oppholde seg mer enn dette i Valvær under vinterfisket, og ba derfor indremisjonen om å betjene Valvær bedehus regelmessig fra januar og så lenge som mulig ut i fisket - som sluttet 14. april.

« - For inneværende vinter tillater husets status oss neppe å yte emissæren lønn, men får vi - som vi håper - statsbidrag til å dekke den største del av gjelden, vil vi for ettertiden formodentlig kunne gi tilskudd til emissærens lønn, om ikke utbetale den helt ... », skriver sogneprest Dahl.

Dernest følger en beskrivelse av boforholdene for emissæren:

« ... I øvrigt må han indfinde sig på Rødø eller Selsøvik for at følge fiskere eller posten udover.»

Fra Indremisjonen ble det meddelt i et udatert brev, mottatt 31. januar 1882, at skredder Gustav Vesterlund fra Hemnes ville virke som kolportør i Valvær i 4 uker dette året. For denne gangen tillot ikke foreningens midler lengre virketid. - Men Vesterlund kom ikke!

På styrets årsmøte i mars 1882 viste regnskapet følgende status:

Utgifter d.d. (omtrent)	kr.	1.434,17
Inntekter, hvorav lån 200 kr. ...	kr.	627,97
Husets gjeld er altså nu	kr.	806,20
+ lån kr. 200,00	kr.	200,00
Restgjeld	kr.	1.006,20

I husets utgifter er ikke oppført materialer og arbeid som er skjenket «in natura», hvis sum utgjør omtrent forskjellen mellom husets utgifter og branntaksten, med andre ord ca. 800 kroner.

På årsmøtet ble ellers vedtatt å innrede et værelse med kokeovn over beboelsesrommet, bedehuset skulle males utvendig, og et "lokum" måtte bygges.

Ellers vedtok møtet å forandre statuttens pkt. 3, dette ble gjort på forsamling dagen etter, og paragrafen ble endret som følger:

«Etterhvert som noen av styrets 6 valgte medlemmer selv fratrer, velges nytt medlem av forsamlingen og gjenstående styremedlemmer i fellesskap. Forsamlingen bør da minst bestå av 100 mann. Formannens stemme avgjør valgresultatet i tilfelle stemmelikhet.»

Fra Tromsø Stiftsdireksjon mottok en melding den 5. august 1882 om at Stortinget hadde bevilget kr. 1.000,00 (iflg. søknad) som bidrag fra Det Nordlandske Kirke- og Skolefond, til dekning av kostnadene ved oppføringen av bedehuset, og pengene kom ei stund etter.

Årsmøtet i 1883 kunne derfor legge fram et regnskap hvor gjelden var krympet til kr. 149,28.

Det ble der vedtatt at rommet ovenpå kunne utleies til «en eller to stillferdige folk» - som ville koke maten til predikanten, ta oppvasken og skaffe vann. Husleien skulle bestemmes for hvert vinteropphold, men for innværende år ble det overlatt til beboerne å gi etter hva de selv syntes.

Ingen utbedringer skulle foretas nå før gjelden var betalt og penger til reparasjoner var skaffet til veie på forhånd. Mikal Baruksen foreslo at hver båt kunne gi en fisk hver vinter for å danne et fond til vedlikehold, rengjøring og brensel. Dette forslaget ble vedtatt av forsamlingen - som en fast regel. Lønn til emissæren ble imidlertid søkt dekket ved ofring i salen, og vinterens offer på kr. 72,00 ble sendt Indremisjonen i Bodø for P. Kristensens virksomhet i Valvær våren 1883.

I 1884 var adskillige reparasjoner påkrevd, taket dryppet og vinduslemmene måtte hengsles og fastsettes bedre. Lokumet måtte flyttes og legges på en plankebredde, samt ellers repareres en del. I husleie kom det inn kr. 8,00 dette året.

Huset sto der - ferdig til bruk - og for ettertiden var det to saker styret spesielt hadde å forholde seg til. Det ene var vedlikeholdet, og det andre var å sørge for at huset ble brukt etter formålet. Dette siste syntes ei stund å bli ganske vanskelig, idet Nordland Indremisjon tok temmelig lett på oppgaven med å skaffe predikanter. De slurvet også med å underrette styret for Valvær bedehus om det kom noen eller ikke, og dette gjorde det derfor vanskelig for styret å skaffe predikanter på egen hånd.

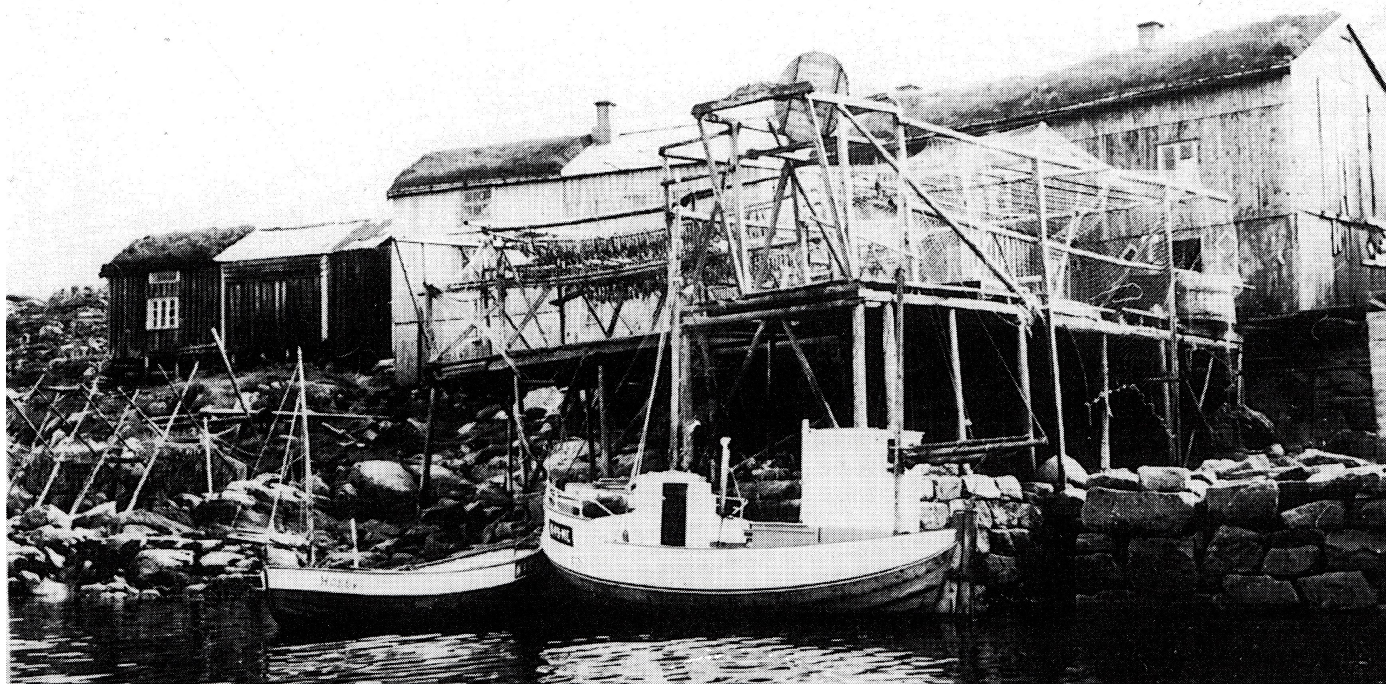
Etter på en ytterst saklig måte å ha pekt på dette forholdet, fikk styret et svært ubehagelig brev fra Indremisjonen, som kalte denne kritikk for «forsøk på splittelse ...» o.s.v. Brevet ender opp med at Indremisjonen ber seg «fritaget for å sørge for betjeningen af Valværs bedehus.»

Dette sørgelige tillitsforhold kunne jo ikke feies under teppet, og på vegne av styret for Valvær bedehus satte sogneprest Simon Dahl tingene grundig på plass i et langt og skarpt skriv til Nordlands Amts Indremisjon.

Dette synes å ha gjort sin virkning, idet amtsforeningen også i de kommende år sendte emissærer til Valvær.

- Men bedehusstyret gjorde senere alltid sitt til for selv å kunne skaffe forelesere.

De vedtok at «når her ikke er noen predikant, skal styret ved fiskets begynnelse velge en foreleser.»

«Teisten» i Valvær.

Det kan jo være interessant å ta en titt på emissærenes avlønning.

Emissærene i 1885 - kirkesanger A. H. Sivertsen og lærer Bernt E. Thorset - ble avlønnnet med kr. 60,00 pr. måned. For 46 timers aftenskole «*erholdtes*» av amtskommunen kr. 46,00, som skulle innbefattes i lønnen. Det ble dette året ikke foretatt noen ofring for lønn til emissærene, og styret og formannen måtte utrede den bestemte lønn til emissærene fra sin egen lomme. Noen få fiskere ytet imidlertid sin andel, skriver sogneprest Simon Dahl.

Etterat enkelte utbedringer av huset var gjort, ble det avholdt ny branntakst i 1885. Taksten for huset ble satt til kr. 2.600,00 og for ovn med rør kr. 150,00. Bedehuset ble dermed assurert fir tilsammen kr. 2.750,00.

Det gikk litt opp og ned for styret å få endene til å møtes - ved ofring til emissærlønn året etter kom det inn kr. 66,33. Utgifter til brensel og belysning samme år var kr. 9,70.

I husleie fra dr. Bødtker kom det inn kr. 3,00 og fra lensmannen kr. 6,00.

Det ble også tatt opp offer i Myken, med resultat omtrent likt med Valvær.

Ved samling og årsmøte i 1887 ble det foretatt valg av styre. Det gamle styret ble gjenvalgt, og i tillegg ble disse valgt:

Adolf Johansen	, Fondahl
John Ellingsen	, Meløy
Ole Johannessen	, Osa
Albert Tidemann	, Røshagen

Regnskapet viste at utgiftene var kr. 156,85 større enn inntektene, og styret ble enige om å samle inn fisk i stedet for penger ved ofringen, og selge den til inntekt for Indremisjonen.

Det ble solgt fisk for tilsammen	kr.	37,05
Innsamlet ved offer	kr.	<u>16,31</u>
Tilsammen	kr.	53,36

Fra Stiftsdireksjonen kom det en forespørsel om hvorvidt Valvær bedehus kunne ansees for å være det Nordlandske Kirke- og Skolefonds eiendom? (Jmfr. før nevnte bevilgede bidrag).

Sogneprest Simon Dahl måtte sende Skolefondet et utdrag av styrets protokoll til avklaring av dette forholdet.

Med husets økonomi gikk det framover, i 1888 beløp gjelden seg til kr. 85,83, og dermed ble styrets oppmerksomhet mer rettet mot husets betjening. Man vedtok å anmode lærer Bernt Thorset om å virke her ute fra begynnelsen av januar - for en lønn på kr. 50,00 pr. måned, med eventuell aftenskolelønn i tillegg.

Legen skulle heretter betale kr. 4,00 i husleie for opplyst og oppvarmet rom, og doktoren ble underrettet om dette.

Fiskeinnsamlingen gav som resultat at Hans O. Snyen solgte fisk for kr. 12,50, og Mikal Baruksen for kr. 38,00. Disse tilsammen kr. 50,50 ble sendt til Nordlands Amts Indremisjon.

Men i 1889 fattet styret for Valvær bedehus et viktig vedtak. Det gikk ut på at betjeningen av Valvær bedehus utelukkende skulle besørges av fiskerne der ute. Styret hadde i oppdrag å ivareta de innkomne bidrag til dekning av dette. Disse ble forøvrig fordelt slik:

Lærer B. Thorset	kr.	40,00
Legmann Jakob Larsen	kr.	30,00

Resten ble brukt til avdrag på gjeld og til innkjøp av nødvendige småting til huset.

Man ble enige om å be sogneprest Dahl, som ikke var til stede på møtet, om å søke Meløy Skolekommission om å få lærer B. Thorset til Valvær minst 6 veker fra fiskets begynnelse det kommende år. Dersom det skulle være uråd for ham å påta seg dette, ville man forsøke å finne en annen.

Dessuten sendte styret en søknad til biskopen i Tromsø om å komme fiskerne i Valvær/ Myken til hjelp, ved et offentlig bidrag til en fiskeværsbetjening med fiskeværskole, i likhet med hva andre fiskevær hadde.

Søknaden ble anbefalt av sognepresten i Rødøy, med opplysning om at værene ikke har dampskipsforbindelse med innlandet, så predikanten derfor ville være nødt til å oppholde seg fast ute i værene.

En aftenskole, som hittil hadde vært holdt ved bidrag fra amtsskolekassen, ble nå sløyfet, da Rødøy herredsstyre ikke lenger ville søke om bidrag til slik skole for folk fra andre herreder. I Valvær, beliggende i Rødøy herred, lå nå for det meste bare utensogns fiskere.

« - Jeg antar, at fiskerne ville være tilfreds om de kunne få to manns fiskeværsbetjening med skole. En Meløylærer, som jeg anser skikket til predikant på disse vær, er villig til å virke derute, når han blir sikret lønn ...»,

skriver sogneprest Simon Dahl.

Da styret samlet seg til årsmøte i 1891, besluttet de å tre til side, og nytt styre ble valgt.

Det nye styret besto av:

S. Dahl	formann
A. Fondahl	viceformann
Mikal Baruksen Tjong	kasserer
Peter Hansen Sleipnes	
Andreas Olsen Omnes	
Anton Olsen Aarnes	
Johan Arntzen Valvær	
Nils Pedersen Halså	
Peder Andersen Sleipnes ..	
Johan Andersen Aakervik ..	
Mathias Hansen Sleipnes ..	

Ellers bestemte årsmøtet at det skulle kjøpes inn gryte og bestikk til borommet, samt en bibel. Det ble vedtatt å male huset utvendig - samt beboelsesrommet - og det ble bestemt at det kommende søndag skulle være ofring til bedehus på Bjørn Markedsplass på Dønna.

Dessuten ble det bestemt at legen skal betale minst en krone døgnet for å leie borommet, når det var ledig. Da måtte han selv skaffe seg lys og brensel. Styret gikk aktivt inn for selv å skaffe betjening til bedehuset, både for 1892 og 1893, av forelesere ble søkt om Bernt Thorset, Hans Jæger og fra Amdtsforeningen, Hans Berntsen.

Så dukket et nytt spørsmål opp, og her vil en foreslå at leserne av denne beretningen tar fra Årbok for Meløy 1986 og leser Anfinn Myrvangs artikkel: «Frikirken - Allmuens opprør mot embedsstanden».

For på styremøte den 26. februar 1893 ble det, i tillegg til andre vedtak, bestemt at det ved begynnelsen av neste års fiske burde foretas valg på samtlige styremedlemmer, idet en del av de gamle nå var blitt dissenterer (fraværende på dette møtet var Johan Arntsen og Nils Pedersen).

For å belyse legeforsholdene under fisket, tar en her med at møtet også bestemte at bedehusets borom utelukkende skulle benyttes av emissæren. Doktoren fikk søke lokale på Ytterøya hos Johan Arntsen!

Og i 1894 ble så nytt styre valgt, og det ble følgende:

Mikal Baruksen Tjong	viceformann
Petter Mikalsen Tjong	kasserer
Jakob Andreassen Vall	
Petter Engebrigtsen Vassdal ..	
Elias Eliassen Telnes	
Saras Telnes	
Johan Andersen Aakervik	

Da ingenting er nevnt om det, går en ut fra at formannen fremdeles er S. Dahl.

Den 27. februar 1895 forlangte fiskerne et møte i Valvær bedehus angående benyttelse av huset både av statskirkelige og dissenterer. Dette på bakgrunn av at dissenterne påsto seg å være likeberettiget til å holde sine møter der.

Om dette forlangte fiskerne avstemming, noe som gav som resultat at det ble avgitt 77 stemmer for fellesbenyttelse, mens 23 stemmer presiserte at bare statskirken skulle ha rett til å benytte bedehuset iflg. statuttene.

Styret som hadde blitt valgt i 1894, unnbad seg lengre funksjonstid, og nyvalgt ble:

1. Peter Mikalsen , Tjong
2. Nils Pedersen , Halså
3. Albert Hansen , Saura
4. Mathias Hansen , Sleipnes
5. Johan Arntsen , Valvær
6. Anton Olsen , Aarnes

Av disse er bare nr. 1 og nr. 4 statskirkefolk.

Som suppleanter ble valgt Peter Hansen, Sleipnes (dissenter) og Elias Eliassen, Telnes.

Sognepresten ble gjort kjent med dette, og på forespørsel ble biskopen gjort kjent med at det av det offentlige var ytet 1.000 kroner til bedehuset.

Biskopen fikk dessuten tilsendt husets statutter.

Om året 1896 er lite vesentlig å berette. Man krevde molobasen for kr. 10,00 i husleie, moloen var under bygging. Det er oss fortalt at den store fellesbrønnen ble bygd av samme arbeidslag, jmf. det som tidligere er nevnt om det å skaffe vann til emissæren.

Den 15. januar var alle 6 medlemmer av bedehusets styre samlet til møte. Til behandling forelå et skriv fra sogneprest S. Dahl, hvor han opplyser at departementet i skriv av 4/11-1896 ikke kan finne det riktig at det lovlig valgte styre av 1894 frasa seg vervet.

Det nåværende styre fant dette i orden iflg. statuttene, da de selv den 27. februar i 1895 frasa seg å være medlemmer av bedehusets styre! Av den grunn måtte det nåværende styre være lovlig innvalgt av den fiskende allmue i Valvær.

Videre fant styret at nevnte skriv ikke var i overensstemmelse med statuttene, og tok av den grunn ikke til følge skrivets påstand.

Overnevnte skriv ble den 18. januar 1897 opplest i Valvær bedehus for ca. 200 fiskere. Dissenterne ble så spurt om de regnet seg for å være av den Evangelisk/Lutherske bekjennelse, om de ville gjøre etter sin påstand av 27. februar 1895 og dermed således ingen rett ha til bedehuset heretter.

Avstemmingen viste at de enstemmig fastholdt sin påstand å være likeberettiget. Forsamlingen ble deretter spurt om de anså nåværende styre lovlig innvalgt. 180 fiskere mente styret var lovlig valgt, 20 stemmer mente at valget på nytt styre var ulovlig.

Departementets og sogneprestens forslag ble derfor uten videre henlagt.

På styremøte den 15. februar 1897, hvor også sognepresten deltok, ble atter referert Departementets skriv av 4/11-1896. Og sognepresten satte fram følgende spørsmål på dette møtet:

1. På spørsmål om det nåværende styres medlemmer som var dissenter ville tre ut av styret, svarte samtlige NEI.
2. På spørsmål om styret holdt fast ved at bedehuset ikke skulle benyttes bare av prester og legmenn tilhørende Statskirken, svarte dissenterne at de holdt fast ved den tidligere vedtatte beslutning om dette i møtene i 1895 og 1897.

Og sogneprest Dahl skriver:

«I henhold til departementets skriv av 4/11-96, protesterer jeg mot hva fiskerne og dissenterne her har besluttet, hvorfor jeg intet ansvar vil bære for følgerne av det.

S. Dahl»

Bare ett medlem av styret fulgte sognepresten, og forlangte protokollanførsel for sitt syn!

For den vanlige fisker var dette egentlig ikke noe stort problem, dissenterne og statskirkefolk var lag- og fiskerkamerater, og de kunne forstå hverandre. De så det med andre ord ikke på samme måten.

I 1898 kom biskopen fra Tromsø til Valvær for å møte «*de villfarne får*». Den 30. januar ble det avholdt møte i bedehuset «*av de i været roende fiskere*». Til behandling forelå krav fra Kirkedepartementet om følgende forandringer i bedehusets statutter:

1. I pkt. 2 tilføyes etter ordene «*ren evangelisk bekjennelse*» følgende:

« - således at huset kun kan benyttes av presten i Statskirken, og sådanne legmenn som tilhører denne, og fra kjente og pålitelige menn som har godt vidnesbyrd om liv og lære.»

2. I pkt. 3 tilføyes etter ordene «består av 6 menn» følgende:

« - tilhørende den Evangelisk/Lutherske statskirke».

3. I pkt. 5 tilføyes til slutning følgende:

« - dog kun med Kirkedepartementets approbasjon».

Med 101 mot 45 stemmer ble det besluttet at statuttene blir å forandre i overensstemmelse med departementets krav. Deretter ble det foretatt valg på nytt styre for bedehuset, med det utfall at følgende personer ble valgt - med akklamasjon:

1. Mikal Baruksen	, Tjong
2. Olaus Nilsen	, Værang
3. Peter Ingebrigtsen	, Vassdal
4. Hans Monsen	, Seines
5. Elling Lorentsen	, Sandåg
6. Rasmus Bernhardsen	, Vassdal

Det 7. styremedlem er sognepresten i Rødøy. Protokollen er undertegnet av biskop Bøckman - i tillegg til styret.

Så følger noen år uten vesentlige forandringer eller problemer. Det ble bestemt å legge ringved på taket, og om mulig å få huset malt utvendig. Regnskapet viste i 1904 at husets gjeld nå var kr. 44,84.

Men så kommer det viktigere saker. Den 25. januar i 1906 var det folkeavstemming i Valvær bedehus angående søknad fra de Evangelisk-Lutherske dissenterne om benyttelse av bedehuset sammen med de statskirkelige. Avstemmingen fikk som utfall at dissenterne enstemmig fikk adgang til å benytte huset til Guds ords forkynnelse. Forsamlingen bestod av ca. 200 mennesker.

I mars samme år (1906) samlet Valvær-fiskerne seg i bedehuset for å velge nytt styre. Avstemmingen gav som resultat at det gamle styret ble stående inntil videre.

Det ble vedtatt å mure loddpiper på taket og brannmur i beboelsesrommet - samt ny ringved på øvre side av taket. Styret sendte dessuten en søknad til sokneprest Folden i Meløy om å komme utover og virke en tid.

I mai 1906 samtykker Kirkedepartementet i skriv til biskopen i Tromsø, at Valvær bedehus inntil videre lar predikanter som tilhører den Lutherske Frikirke, tale Guds ord i bedehuset.

Dette samtykket gis på betingelse av at huset ikke blir benyttet til frikirkelig propaganda eller til angrep på statskirken!

I mars 1907 ble det avholdt nytt valg på styre, med slikt utfall:

1. Albert Setvik
2. Helmer P. Sleipnes
3. Petter Mikalsen Tjong
4. Karstein P. Sandvik
5. Johan Larsen Gjesøy
6. Kristen Andersen Aamnes

Som suppleanter ble valgt Anton Hansen (Vassdal) og Adolf Arntsen (Åmøyhamn).

Etter den tid ser det ut som om det er husets vedlikehold som gir styret de største oppgaver.

I 1909 sendte sognepresten, på vegne av styret, en søknad til det Nordlandske Kirke- og Skolefond om midler til en større reparasjon av huset - stein, tro og papp til taket. Dessuten måtte en hel del småutstyr nå kjøpes til huset.

Man fant også at reglene for bedehuset på flere punkter ikke stemte med tidens krav, f.eks. at huset ikke kunne benyttes til foredrag over allmenntilgjengelige emner, at styremedlemmene kunne sitte så lenge de selv ville o.s.v. Det burde derfor utarbeides forslag til nye regler - til framleggelse for styret.

I 1910 ble det valgt nytt styre for Valvær bedehus:

1. Johan Larsen	, Gjesøy
2. Albert Setvik	, Grønøy
3. Karsten Sandvik	, Selstad
4. Hans Monsen	, Seines
5. Nikolai E. Tjong	, Tjong
6. H. Kildal	, Breivik

Suppleanter: Kristen Andersen, Åmnes, og Helmer Pettersen, Sleipnes.
Albert Setvik ble valgt til viseformann, og Johan Larsen til kasserer.

På dette styremøtet ble det vedtatt å søke reist et lån på kr. 250. Fortrinnsvis ønsket man et privat lån til billig rente, hvis dette ikke kunne la seg gjøre med vanlig banklån.

Det ble sendt en skriftlig takk til Mikal Baruksen for hans oppofrelse ved å hente stein i Bodø til bedehusets tak, og føre den til Valvær uten utgift for bedehuset.

På et styremøte i Valvær den 13. februar 1911 ble det vedtatt å avfatte en beretning om virksomheten i 1910 til opplesning i bedehuset.

Styret fant det dessuten ønskelig å framskaffe et bilde av Mikal Baruksen - til opphenging i bedehuset.

Valvær ca. 1910–15. Fiskerne tar hånd om fangsten. Bedehuset sees i bakgrunnen.

Eier: Fotoarkivet for Rødøy

Sogneprest Johnes beretning om virksomheten på Valvær bedehus i året 1910 er så interessant, at den gjengis her i sin helhet:

"Arbeidet for Guds ords forkynnelse har i 1910, liksom tidligere, vært utført ved den emissær biskopen har sendt, denne gang enissær H. Stavnes, som - med et ganske kort fravær i Myken - har oppholdt seg her den hele tid. Av han er der avholdt regelmessige samlinger søndag formiddag og ettermiddag, og forøvrig på ukedagene i den utstrekning dette har vært mulig. Frempå vinteren gjorde forstander H. Jæger og evangelist B. Selvær (Lauritsen ?) et 8 dagers besøk, og disse avholdt da en rekke møter. En større fest ble avholdt midt på vinteren til inntekt for bedehuset. Der ble istandbragt et samvirke av endel kvinner fra Rødøy, med frøken Anna Jensen i spissen, velvillig hjulpet av lensmann Forsaa med motorskyss frem og tilbake.

Hva bygningen angår, har det lenge vært merket at taket var dårlig, og at det ville være ønskelig om stentak kunne anlegges. En søknad om bidrag til dette av Opplysningsvesenets fond på kr. 500,00 ble innvilget, og arbeidet ble iverksatt og utført solid og forsvarlig av Martinus Hansen Herstad med flere. Ved en ualmindelig offervilje fra fleres side, således hentet Mikal Baruksen gratis stenen i Salten og bragte den frem, Johan Larsen på samme måte med materialene fra Vefsn og Johan Arntsen ydet endel materialer og tran til malingen, likesom John Johnsen fra Telnes beredvillig ydet et lån på kr. 100,00, kunne byggearbeidets budsjett avvikles med en kontant beholdning på kr. 300,00. Disse er innsatt i Rødøy Sparebank og henstår der til senere reparasjoner måtte bli påkrevet.

Det bør også bemerkes at fiskerne i det hele har vært meget velvillige til å yte dels fisk, dels penger, men det må fremholdes som det ønskelige mål at hver mann ydet en fisk eller tilsvarende verdi til bedehusets drift. Saken burde jo ha allmenn interesse.

Vår beste takk til alle som har ydet, enten det er fisk, arbeid eller penger - større enn våre takkeord stå for dem ordet: Gud elsker en glad giver.

Valvær den 13/2-1911»

Beretningen viser hvor sterkt fiskerne sluttet opp om sitt bedehus, men da deltakelsen i fisket var sterkt avtagende, ble det likevel vanskelig å få endene til å møtes. Vi tror likevel at det var den økende forståelse mellom statskirkefolk og frikirkefolk som fikk styret i 1913 til å søke om endring i statuttene:

« - i den retning at dissenterne kan få minst to representanter i styret. Der er også andre bestemmelser i statuttene som bør endres"»

Året etter ble det vedtatt å trekke bedehussalen med papp og panel og kle velvingen med panelingsbord, og dette males dersom nødvendige midler kan skaffes til veie.

Også i 1915 måtte adskillige reparasjoner foretas. Det var innkjøpt orgel til huset, og dette harmonium var svært velklingende og godt - faktisk et av de beste husharmonium vi har spilt på!

Historielagets tur til Valvær i 1988.

Det ble vedtatt å få tatt ny branntakst straks, da en anså den gamle taksten på kr. 2.600,00 som altfor liten.

Stort sett var det få forandringer i styret, selv etter to valg. I 1916 ble Johan Larsen valgt som formann, sogneprest Lunder som nestformann, og dette styret vedtok at benkene skulle tas løs og forandres til løse benker, samt at vinduene måtte ettersees.

Dette skulle Johan Larsen og Alfred Arntsen ta seg av.

- Og antall Valværfiskere avtar år om annet.

Ved valg på nytt styre vinteren 1919 var det bare 18 stemmeberettigede til stede.

Valgt ble:

1. Adolf Aag	, Ågskardet	
2. Elling Nilsen	, Bolga	(formann)
3. Adolf Arntsen	,	
4. Enevold Olsen	, Engø	
5. Georg Gabrielsen	, Rødøy	(kasserer)
6. Olaf Djupdal	,	

Suppleanter: Sigvald Johansen, Martin Ringen og Martin Johansen Gjesøy.

På styremøte i 1920 var sogneprest Thorstein Brekke til stede, og han samtykket i å være styremedlem. Der ble det bl.a. vedtatt å kjøpe inn 30 spyttbakker og en vedsag, samt et nytt sengetøysett.

Et viktig vedtak ble gjort i 1921. Det ble enstemmig vedtatt å be sognepresten sende en søknad til biskopen om at frikirkelige skulle få samme rettigheter og plikter i styret for Valvær bedehus som de statskirkelige. Man påla videre Enevold Engø og Adolf Arntsen å utvide bislaget så det kunne gi rom til vedskott.

I årene som kom måtte også søndre langvegg repareres, litt innvendig forbedring måtte også gjøres, men all reparasjon var jo avhengig av hva man kunne få inn i kassen.

Da styret i 1925 var fulltallig samlet, ble det vedtatt å holde en fest til dekning av bedehusets underskudd. På dette møtet ble det referert et svar fra biskop Støren i anledning søknad til Opplysningsvesenets fond om bidrag til istandsettelsen av huset.

Rødøy menighetsråd hadde oversendt søknaden til styret for Indre Sjømannsmisjon, med anbefaling, men svaret er at de ikke har råd til å bidra, da de har nok med sine egne hus i fiskeværerne.

Man gikk så til valg på nytt styre for årene 1925 - 26 - 27.

Valgt ble:

Karl Arntsen	, formann
Adolf Arntsen	, nestformann
Adolf Aag	, kasserer
Ibenhardt Lorentsen	
Albert Våga	
Enevold Engø	

Varamenn: Alfred Buvik, Georg Gabrielsen og Jakob Setvik.

Året etter er kassabeholdningen bare kr. 159,32, og man vedtok å holde fest igjen for å skaffe litt mer i kassen. Dette ser ut til å ha hatt suksess, for ei stund etter er kassabeholdningen steget til kr. 413,57.

Sannsynligvis har bedehuset hatt vanlig betjening i disse årene, for i 1927 ble det kjøpt inn 50 par kopper til huset, samt litt sengetøy.

Vi er nå kommet så langt fram i historien at de fleste lesere av denne beretningen kjenner og husker de hedersmenn som hadde sitt virke og sin høytid i Valvær og i værets bedehus. Vi tar av denne grunn med navnene for hvert styrevalg, slik at deres barn og barnebarn kan ta lærdom og glede av deres innsats. I 1928 ble dette styret valgt for Valvær bedehus:

Karl Arntsen , formann
Adolf Arntsen , nestformann
Adolf Aag , kasserer
Martin Johansen Gjesøy
Albert Vågå
Haldor Herstad

Varamenn: Martin Ringen, Adolf Selstad og Ibenhard Lorentsen.

Vedlikeholdet av huset var fremdeles en stor oppgave i disse år. I 1929 måtte husets vestervegg ettersees, og nye vinduer måtte settes inn. Ovnene trengte ettersyn, og kanskje måtte en ny ovn skaffes?

Borrommet skulle paneles for til disse reparasjonene var der penger i kassen på dette tidspunktet. Det ble likevel bestemt en utlodning til inntekt for dette vedlikeholdet.

Av nye styremedlemmer i årene 1930-35 nevnes Petter Grønås, John Hansen og Olaf Branum. I 1935 var det så lite frammøte til årsmøtet at valget ikke kunne avholdes. Det ble for øvrig bevilget en liten påskjønnelse på kr. 10,00 til Eline Hansen for vask av hus og sengeklær.

I 1936 ble det så holdt valg på nytt styre. På dette valgsmøtet var også sogneprest Eidem til stede.

Styret fikk da slik sammensetning:

Karl Arntsen , formann
Alfred Buvik , nestformann
Adolf Aag , kasserer
Olaf Branum
Elling Herstad
Sigvald Johansen

Varamenn: Martin Johansen, Konrad Lorentsen, Ibenhart Lorentsen, Alfred Arntsen, Petter Aag og Erling Tjong.

På grunn av lite belegg av fiskere er det lite å berette fram til 1947. Da ble det valgt nytt styre, bestående av:

Karl Arntsen Harald Pedersen (Halsa)
Sigvald Johansen Sigfred Lorentsen (Bolga)
Alfred Buvik Alfred Arntsen

Varamenn: Olaf Branum, Ragnar Sleipnes, Fridtjof Olsen (Gjesøy), Konrad Lorentsen (Bolga), Arthur Lorentsen (Bolga), Karlot Arntsen (Røddøy).

Det ble bestemt at Karl Arntsen skulle ha bedehusets kasse.

I 1950 ble det avholdt valg igjen, og styret ble enstemmig gjenvalgt. Året etter ble det ikke avholdt styremøter.

Forstander Asbjørn Vågen og evangelist Birger Lauritsen besøkte i 1951 Valvær og holdt møter i bedehuset.

I 1952 besøkte forstander Birger Lauritsen Valvær og holdt noen møter der. Det ble ikke valgt noe nytt styre for bedehuset på grunn av lite belegg av fiskere. Bare to båter med 9 mann rodde fra Valvær. Styrets formann fra 1950, Karl Arntsen, døde den 23. september 1952.

Fra Tjong (v/lærer Brennesvik) og fra Sleipnes (v/lærer Larsen) kom forespørsel om kjøp av Valvær bedehus til forsamlingshus for ovennevnte steder. Disse henvendelsene skulle tas opp til drøfting i 1953.

I 1953 hadde bare én båt med 5 mann utror i Valvær. Av styret fra 1950 var 3 personer til stede på møte. Disse tre ble enige om at bedehuset skulle selges. På forhånd var sogneprest Eidem og de øvrige styremedlemmene spurt om deres mening om salg, og samtlige var av den mening at huset foreløpig burde stå i Valvær. Tjong og Sleipnes ble så underrettet om dette. Forstander Peder Ravnå besøkte Valvær fra 10. mars og en tid utover, og møter ble avholdt - dels i bedehuset og dels i privathus.

Nytt styre ble heller ikke valgt i 1953 grunnet få fiskere. I 1955 ble det imidlertid avholdt valg på nytt styre, og følgende personer ble valgt:

Alfred Buvik	, formann
Alfred Arntsen	, nestformann
Torbjørn Hanssen	, kasserer
Sigvald Johansen	
Harald Pedersen	
Sigfred Lorentsen	
+ sognepresten i Rødøy, E. Storebø.	

De som underskrev protokollen:

E. Storebø (sign.), Harald Jensen (sign.), Harald Pedersen (sign.), Sigvard Fredriksen Gjesøy (sign.), Fridtjof Olsen (sign.), Jørgen Jensen (sign.) og Alfred Arntsen (sign.).

Vinteren 1956 rodde ingen båter i Valvær, og bedehuset var stengt hele vinteren.

Vinteren 1957 rodde 4 båter med til sammen 22 mann i Valvær. En forventet at sognepresten i Rødøy ville besøke Valvær for å holde en gudstjeneste, men dette ble ikke gjort, og huset stod ubrukt - når unntas at Hans Tvenning noen ganger var der og gledet fiskerne med litt orgelmusikk.

Åmøyhavn 10. februar 1958 Alfred Buvik (sign.)

Så langt forhandlingsprotokollen for styret for Valvær bedehus. Enkelte båtlag har vel rodd fiske i Valvær etter 1958, således rodde 2 båter i 1959. I 1960-årene ble fiskeværet solgt til folk fra Sør-Norge. Det er oss fortalt at kjøperne muntlig har lovet å holde Valvær bedehus ved like, og det ser foreløpig ut som om dette er gjort. Orgelet er tatt vare på, og er flittig brukt av en ungdomsklubb på Rødøy.

Vi synes historien om Valvær bedehus tegner et vemodig og vakkert bilde av «*Nordlands bebyggende menn*», som i slit og vanskelige kår hadde en sterk sans for varige verdier.

Som Ivar Aasen sier: «*Kjært er livet med all sin harm, det klårner alt som det gjenger.
Men ennå treng eg ei von i barm, om eitt som varer lenger.*»

Kilder:

Forhandlingsprotokoll for Valvær bedehus, og i mindre grad - samtaler med Valværfiskere,
+ litt egne opplevelser.

Odd Bikseth